Les 208 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord כִּיבָּה kibáh [pi'el] Blussen.

Persoon	*Tegenwoordige tijd*		*Verleden tijd*	*Toekomende tijd*		*Persoon*	
Ik (m)	מְכַבֶּה	mᵉchabèh	כִּיבִּיתִי	kibitie	אֲכַבֶּה	ᵃchabèh	אֲנִי
Ik (v)	מְכַבֶּה	mᵉchabáh	כִּיבִּיתִי	kibitie	אֲכַבֶּה	ᵃchabèh	אֲנִי
Jij (m)	מְכַבֶּה	mᵉchabèh	כִּיבִּיתָ	kibitá	תְּכַבֶּה	tᵉchabèh	אַתָּה
Jij (v)	מְכַבָּה	mᵉchabáh	כִּיבָּתְ	kibát	תְּכַבִּי	tᵉchabie	אַתְּ
Hij	מְכַבֶּה	mᵉchabèh	כִּיבָּה	kibáh	יְכַבֶּה	yᵉchabèh	הוּא
Zij	מְכַבָּה	mᵉchabáh	כִּיבְּתָה	kib'táh	תְּכַבֶּה	tᵉchabèh	הִיא
Wij (m)	מְכַבִּים	mᵉchabiem	כִּיבִּינוּ	kibinoe	נְכַבֶּה	nᵉchabèh	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	מְכַבּוֹת	mᵉchabot	כִּיבִּינוּ	kibinoe	נְכַבֶּה	nᵉchabèh	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	מְכַבִּים	mᵉchabiem	כִּיבִּיתֶם	kibitèm	תְּכַבּוּ	tᵉchaboe	אַתֶּם
Jullie (v)	מְכַבּוֹת	mᵉchabot	כִּיבִּיתֶן	kibitèn	תְּכַבּוּ	tᵉchaboe	אַתֶּן
Zij (m)	מְכַבִּים	mᵉchabiem	כִּיבּוּ	kiboe	יְכַבּוּ	yᵉchaboe	הֵם
Zij (v)	מְכַבּוֹת	mᵉchabot	כִּיבּוּ	kiboe	יְכַבּוּ	yᵉchaboe	הֵן

Geb. wijs: m: כַּבֵּה kabeh, v:כַּבִּי kabie, mv: כַּבּוּ kaboe, infinitief: לְכַבּוֹת lᵉchabot

Opdracht 2: Bijbelteksten. Noteer de uitspraak en de vertaling. Waar staan ze?

1. נֹתֵן אֶת-הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ-בָּבֶל, וּשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ.
   noten èt há'ier hazzot bᵉyad mèlèch bávèl, oesᵉráfáh bá'esh. Jeremia 34:2b
   Ik-geef deze stad in-de-hand [van de] koning van Babel, en-hij-zal-haar-verbranden met-vuur.
2. וְשִׁלַּחְתִּי-אֵשׁ בְּמוֹאָב wᵉshillachtie-esh bᵉmo'áv En-ik-zal-zenden vuur in-Moab, Amos 2:2a.
   Zie de uitleg van dr. Piet van Midden, in Efemeride 1545
3. וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל-הָעֵצִים, בָּאֵשׁ wᵉsáraf oto al-etziem, bá'esh
   En verbrand het/hem met hout, in het vuur Leviticus/Wayiqra 4:12c
4. עָרֵיכֶם שְׂרֻפוֹת אֵשׁ árechèm sᵉroefot esh, Uw-steden [zijn] verbrand [door] vuur Jesaja 1:7a.
5. וַיִּשְׂרֹף אֶת-בֵּית-יְהוָה, וְאֶת-בֵּית הַמֶּלֶךְ; וְאֵת כָּל-בָּתֵּי יְרוּשָׁלַם וְאֵת-כָּל-בֵּית הַגָּדוֹל, שָׂרַף בָּאֵשׁ.
   wayisrof èt-bet-YHWH, wᵉ'èt-bet hammèlèch, wᵉ'et kol-bate yᵉroeshálayiem*, wᵉ'èt kol-bate haggádol, sáraf bá'esh.
   En-hij-verbrandde [het] huis-van-YHWH, en het huis van de koning, en alle-huizen van Jeruzalem, en alle-huizen van de groten, verbrandde-hij met-vuur. Jeremia 52:13.

* *Let op het dubbele klinkerteken onder de* לֶ; *pas later werd een yod ingevoegd.*

Opdracht 3: 'Ontcijfer' het handschrift, plaats puntjes, noteer de uitspraak en vertaal

אֵין פָּנִיקָה, זֶה רַק תַּרְגִּיל אֵשׁ en pániqáh, zèh raq targiel esh
Geen paniek, het is slechts een brandoefening

אֵין עָשָׁן, בְּלִי אֵשׁ en áshán, blie esh Geen rook zonder vuur

הַלָּהָבָה שׂוֹרֶפֶת אֶת הַנְּיָיר בְּתוֹךְ שְׁנִיוֹת halᵉháváh sorèfèt èt hanᵉyár bᵉtoch shᵉniyot
De vlam verbrandt het papier binnen seconden

Opdracht 4: Vertaal de opschriften van de borden

1 גז אסור לעשן gaz – ásoer lᵉ'ashen Gas - verboden te roken

2 סַכָּנָה גַּז מִתְלַקֵּחַ - אָסוּר לְעַשֵּׁן! sakánáh gaz mitlaqe'ach – asoer lᵉ'ashen Gevaar brandbaar gas – Roken verboden

3 חַיֶּיבֶת לִהְיוֹת סְגוּרָה - דֶּלֶת אֵשׁ dèlèt esh – chayèvèt lihyot sᵉgoeráh! Branddeur – Zijn verplicht gesloten

4 חָל אִסּוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּמַּעֲלִיוֹת בזמן שְׂרֵפָה chál issoer lᵉhishtamesh bamaᵃliot bizman sᵉrefáh
Er geldt een verbod de liften te gebruiken tijdens een brand

Les 209 - Judaïca 50 - Toe be'Av, liefdesdag

Toe Be'Av, Liefdesdag, is Israëls officiële variant van Valentijnsdag. Het is in het Jodendom een kleine feestdag, een dag van vreugde en goed nieuws, die verzoening en troost symboliseert.

ט"ו בְּאָב Toe be'Av is de Hebreeuwse benaming, waarin de letters ט en ו, met getalwaarden

Het beeld Ahava, Liefde, gemaakt van Corten-staal door Robert Indiana, staat in het Israel Museum in Jeruzalem. (Foto Judith Spitzer)

Foto van dansende meisjes: alchetron.com/Tu-B%27Av

9 en 6, samen 15, de dag aangeven in de maand Av, die in juli of augustus valt. De feestdag valt op de 15e van de maanmaand, evenals enkele andere feestdagen. Dat betekent, dat het volle maan is en je 's avonds nog een beetje licht hebt.

De Mishnah, die van het einde van de tweede eeuw dateert, beschrijft in Tractaat Ta'anit Toe Be'Av, dat in de tijd van de Tweede Tempel de ongehuwde meisjes van Jeruzalem op die dag geleende witte kleren droegen (om degene die geen kleren heeft te beschamen) en in de wijngaarden gingen dansen om een match te vinden. 'Er waren geen betere (d.w.z. gelukkiger) dagen voor het volk van Israël dan de vijftiende van Av en Jom Kippoer, aangezien op deze dagen de dochters van Israël/Jeruzalem in het wit gekleed uitgaan en dansen in de wijngaarden. Wat zeiden ze: Jongeman, overweeg wie je kiest (om je vrouw te zijn)?' (Ta'anit, H4)
Daarom is het ook een dag voor Israëlische vrijgezellen en een liefdesdag, waarop je een echtpaar gelukkig maakt en cadeautjes geeft. Men zegt dat het een goede dag is om te trouwen.
Volgens sommige onderzoekers houdt de feestdag verband met de agrarische levensstijl in die dagen. Anderen denken aan het bijeen brengen van hout voor het brandofferaltaar, of het einde van het verbod om buiten het stamverband te huwen, of het weer toestaan van huwelijken met leden van de stam Benjamin, die zich had misdragen (Rechters 21). Ook wordt het begin van de druivenoogst op deze dag vermeld.
In de afgelopen decennia promoot de Israëlische burgerlijke cultuur festivals van zang en dans in de nacht van Toe Be'Av. De entertainment- en beauty-branche draait op deze datum overuren.
Het feest heeft geen formele wettelijke status als feestdag – het is een gewone werkdag – en het Israëlische rabbinaat heeft geen toevoeging aan de liturgie geïnitieerd of opgeroepen tot de introductie van oude religieuze gebruiken. De enige vermelding van Toe Be'Av is, dat op deze dag in de ochtendgebeden het gebed om erbarming (*tachanoen*) wordt weggelaten.
De culturele kloof tussen de Israëlische seculiere samenleving en het orthodoxe rabbinaat maakt het onwaarschijnlijk dat deze twee in de nabije toekomst een gemeenschappelijke noemer zullen vinden in de viering van deze oude/moderne feestdag.

De Stam Benjamin
Het bekendste bijbelverhaal over dit onderwerp is de toestemming die aan de stam van Benjamin werd gegeven om op die specifieke 15e dag van de maand Av de wijngaarden binnen te sluipen om een bruid te vinden: *"Ze zeiden tegen de mannen van Benjamin die nog geen vrouw hadden: 'Ga je verstoppen in de wijngaarden, en als de meisjes van Silo naar buiten komen om te dansen, ren dan naar buiten, grijp ze en neem ze mee naar huis om je vrouwen te worden'*!" (Rechters 21:20-21)

De achtergrond van deze toestemming was een plechtige eed die de andere stammen tegen de stam Benjamin hadden afgelegd. Deze boycot werd opgelegd na het gruwelijke incident van 'de bijvrouw in Gibea' (beginnend in Rechters 19). Hier worden we geconfronteerd met een schokkende,

wrede en bijzonder brute verkrachting. De eis om de verkrachters uit te leveren escaleerde tot een burgeroorlog, die leidde tot de bijna volledige uitroeiing van de stam Benjamin.

Oplossing voor een boycot
Wat moest er in een dergelijke situatie gebeuren: moest één stam van Israël worden uitgeroeid en verdwijnen als gevolg van een burgeroorlog? De stammen hadden gezworen Benjamin te boycotten, en dus konden ze niet openlijk toestaan dat hun dochters met Benjaminieten zouden trouwen. Daarom mochten de Benjaminieten op die ene specifieke Toe B'Av-dag een bruid nemen uit de vrouwen die in de wijngaarden dansten. Op deze manier zou de toekomst van de stam Benjamin veiliggesteld worden zonder dat ze technisch gezien hun eed zouden breken.

Symbool
Naast de vermelding van de Dag van de Liefde als reddingsboei voor de stam Benjamin, diende deze dag ook als reddingsboei voor alle andere stammen en het volk van Israël als geheel. Het zou ook voor het moderne Israël een symbool en een voorbeeld moeten blijven.
Bij het proces van het vestigen van de moderne Staat Israël waren (en zijn nog) veel immigranten betrokken, afkomstig uit verschillende landen en culturen.
Tot een paar jaar geleden (en dit is nog steeds relevant in veel gezinnen en gemeenschappen) was het voor ouders erg moeilijk om ermee in te stemmen dat hun kinderen trouwden met iemand uit een familie met een andere afkomst of traditie. Dat is logisch, aangezien elke groep, gemeenschap of stroming haar unieke identiteit, cultuur en geloof wil behouden.

Onbegronde haat
Algemeen wordt aangenomen dat de verwoesting van de Eerste Tempel werd veroorzaakt door ongegronde haat, toen het volk van Israël zich in groepen splitste. Elke groep behield ijverig haar eigen uniformiteit en koesterde haat jegens anderen. Een dergelijke denkwijze verdeelt de natie en maakt ons tot rivalen.

Eén dag per jaar wint de liefde
In een samenleving zoals het bijbelse Israël – en ook in het Israël van enkele decennia geleden – was koppelen de gebruikelijke manier om een gezin te stichten. Toch gaf de Bijbel ons die ene dag per jaar waarop de liefde kon overwinnen. Jonge mensen worden uitgenodigd in de wijngaarden om zelf een partner te kiezen. Om gezinnen te stichten die stammen, klassen en families vermengen – en zo de tribale en culturele kloven te verkleinen. Dat is gezonder. En het is de manier waarop God het heeft bedoeld.

Zalm
Er zijn ongeveer 70 soorten zalm die enorme afstanden afleggen, bijvoorbeeld van Noorwegen naar Noord-Amerika en terug. Ondanks de enorme afstanden kan de zalm terugkeren naar de exacte plek waar hij is geboren. Toch migreert ongeveer 10% van de zalm naar andere locaties en plant zich voort met andere zalmsoorten. Waarom is dat zo?

Het antwoord is dat een kleine vermenging van verschillende populaties de genetische diversiteit versterkt en zorgt voor een betere overlevingskans. In dezelfde geest is Toe B'Av, de Dag van de Liefde, echt een wondermiddel tegen de ziekte van sektarisme. *(Bron: Netivyah 2025)*

Woordenschat

אָהַב	áhav [pa'al]	Liefhebben, houden van, zie les 26
אַהֲבָה	ah[a]váh (v)	Liefde
אָהוּב	áhoev (bn, m)	Geliefde
אֲהוּבָה	[a]hoeváh (bn, v)	Geliefde
חוֹחַ	cho'ach (m)	Doorn, distel
רַעְיָה	rayáh (v)	Echtgenote, vriendin
שׁוֹשָׁן, שׁוֹשַׁנָּה	shoshán (m), shoshannáh (v)	Lelie
לָקַט	láqat [pa'al]	Verzamelen, compileren. לִלְקוֹט lilqot
לִיקֵּט	**liqqet [pi'el]**	**Verzamelen**, oppikken, 'aren lezen' לְלַקֵּט l[e]laqet
רָעָה	rá'áh [pa'al]	Weiden, zie les 205.

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord לִיקֵט liqqet [pi'el] Verzamelen.
Controleer jezelf op de website conjugator.reverso.net/conjugation-hebrew.html

Persoon	*Tegenwoordige tijd*		*Verleden tijd*		*Toekomende tijd*		*Persoon*
Ik (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנִי
Ik (v)	מְלַקֶּטֶת	m[e]laqqètèt	לִיקַּטְתִּי	liqqattie	אֲלַקֵּט	[a]laqqet	אֲנִי
Jij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתָּה
Jij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתְּ
Hij	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הוּא
Zij	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הִיא
Wij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּם
Jullie (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּן
Zij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵם
Zij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵן

Geb. wijs: m: ....., v: ....., mv: ....., infinitief: לְלַקֵּט l[e]laqqet

Opdracht 2: Beluister dit lied www.youtube.com/watch?v=qYpYzf3xlAc over de liefde.
Noteer de uitspraak en de vertaling. Zie Les 83, Les 104, Les 205, Les 208 en de woordenlijst, Les 225.

1. מַיִם רַבִּים, לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת-הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת, לֹא יִשְׁטְפוּהָ .....
.....
.....

2. כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת .....
.....
.....

3. אָנָה [פָּנָה], הָלַךְ דּוֹדֵךְ ?הַיָּפָה בַּנָּשִׁים .....
.....
.....

4. דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ (...) וְלִלְקֹט, שׁוֹשַׁנִּים .....
.....

5. אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים .....
.....
.....

Bronnen: *myjewishlearning.com; en.wikipedia.org; archive.jewishagency.org*
Zie ook: *www.jewishencyclopedia.com; he-m-wikipedia-org*
https://youtu.be/zrLkGKq7eos https://youtu.be/wBAEedxyFKU (veel zoenen), https://youtu.be/P01vuvN8Pw0 Hooglied, ondertiteld, op oude instrumenten; https://youtu.be/QKmscJgKCYs met romantische plaatjes.
www.wimjongman.nl/nieuws/2023/woorden/2liefde.html